

*Поєдинок О.Р.**

ЗАКОНОДАВСТВО УКРАЇНИ У СФЕРІ ПРАВ БІЖЕНЦІВ: ВІДПОВІДНІСТЬ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИМ СТАНДАРТАМ, НЕДОЛІКИ ТА ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ

Україна вжила заходів щодо захисту біженців ще до надання згоди на обов'язковість Конвенції про статус біженців та Протоколу щодо статусу біженців. Завдяки чинній редакції Закону України «Про біженців» загалом було досягнуто відповідності норм українського національного законодавства, яке в основному є сформованим [1, с.1], міжнародно-правовим стандартам у сфері захисту прав біженців. Більш того, положення щодо захисту біженців, закріплені в національному праві України, є певною мірою ширшими, ніж зобов'язання за міжнародним правом [2, с.72; 3, с.257].

Однак, українське законодавство у сфері захисту прав біженців не можна назвати досконалим. Основними його недоліками є:

- 1) недостатність законодавчого врегулювання проблеми притулку в Україні [4];
- 2) невідповідність міжнародно-правовим зобов'язанням України у сфері захисту прав біженців (передусім, принципу невислання) Наказу Адміністрації Державної прикордонної служби України № 519 від 14.07.2009 «Про затвердження Порядку проведення вибіркового контролю за наявністю в іноземців та осіб без громадянства достатнього фінансового забезпечення для перебування в Україні»;
- 3) відсутність єдності в розумінні та застосуванні понять «іммігрант», «емігрант», «шукач притулку», «нелегальний мігрант», «вимушений переселенець», «тимчасовий захист біженців» [5, с.13];
- 4) неврегульованість питання про правовий статус в Україні осіб, яким надано статус біженця в інших державах [1, с.15];
- 5) відсутність законодавчого врегулювання проблеми додаткового (гуманітарного) захисту осіб, які не підпадають під ознаки біженця, передбачені Конвенцією про статус біженців і Законом України «Про біженців», але також потребують захисту [6, с.63];
- 6) неврахування положень ст. 17 Конвенції про статус біженців (Робота за наймом) та ст. 20 Закону України «Про біженців», яка проголошує, що біженці мають рівні з громадянами України права на працю в Законі України «Про зайнятість населення» та в Постанові Кабінету Міністрів України № 322 від 08.04.2009 «Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства».

Найбільш ефективними шляхами вдосконалення українського законодавства у сфері захисту прав біженців видаються:

- 1) прийняття закону про притулок в Україні, який би комплексно врегулював усі правовідносини, пов'язані з притулком [5, с.13; 7; 4, с.81];
- 2) розробка та затвердження державної міграційної програми [1, с.15; 3, с.282];
- 3) законодавче вирішення питання про правовий статус в Україні осіб, яким надано статус біженця в інших державах [1, с.15];

* аспірант відділу міжнародного права та порівняльного правознавства Інституту держави та права імені В.М.Корецького НАН України

Науковий керівник: проф. Задорожній О.В.

4) врегулювання проблеми додаткового статусу та гуманітарного захисту осіб, які не підпадають під ознаки біженця, передбачені Конвенцією про статус біженців і Законом України «Про біженців», але також потребують захисту;

5) доповнення Закону України «Про зайнятість населення» (у першу чергу, ст. 8) положенням про те, що біженці мають рівні з громадянами України права на працю;

6) непоширення на біженців дії Постанови Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку видачі, продовження строку дії та анулювання дозволів на використання праці іноземців та осіб без громадянства»;

7) врегулювання порядку реалізації права на тимчасове працевлаштування, яким відповідно до ст. 18 Закону України «Про біженців» користується особа, стосовно якої прийнято рішення про оформлення документів для вирішення питання щодо надання статусу біженця;

8) виключення осіб, які бажають одержати статус біженця або притулок в Україні, з-під дії Наказу Адміністрації Державної прикордонної служби України «Про затвердження Порядку проведення вибіркового контролю за наявністю в іноземців та осіб без громадянства достатнього фінансового забезпечення для перебування в Україні»;

9) постійна робота над аналізом і забезпеченням узгодженості норм українського законодавства, що регулює різні аспекти суспільних відносин, із законодавством про біженців.

Література

1. Ковалишин І. Г. Правовий статус біженців в Україні: проблеми теорії і практики: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.02 «Конституційне право» / І. Г. Ковалишин. – К., 2005. – 20 с.
2. Фандикова Т. Применение норм международного права в национальном законодательстве Украины / Татьяна Фандикова // Практическое руководство по вопросам убежища. – К. : Проект Европейского Союза ТАСИС КІ 03-13 UA для Украины, 2005. – С. 72-73.
3. Малиновська О. А. Біженці у світі та в Україні: моделі вирішення проблеми / О. А. Малиновська. – К. : Генеза, 2003. – 288 с.
4. Чехович С. История развития института предоставления убежища в Украине / Сергей Чехович // Практическое руководство по вопросам убежища. – К. : Проект Европейского Союза ТАСИС КІ 03-13 UA для Украины, 2005. – С. 74-83.
5. Гаврушко Ю. Ф. Правове регулювання міграційних процесів на універсальному та євро регіональному рівнях: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук : спец. 12.00.11 «Міжнародне право» / Ю. Ф. Гаврушко. – К., 2005. – 16 с.
6. Закон України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства». Науково-практичний коментар / [Буроменський М. В., Ільчинський Д. В., Леонтєва С. В. та ін.] ; за ред. Буроменського М. В. – Харків : Яшма, 2005. – 268 с.
7. Шаповал В. Інститут притулку в національному праві / В. Шаповал, С. Крижанівський // Проблеми міграції. – 1998. – № 1. – С. 2 – 5.